

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ
Химия және химиялық технология кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6B01507 – Химия және биология пәні мұғалімі білім бағдарламасы

Атырау, 2023

Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6B01507 – Химия және биология пәні мұғалімі білім бағдарламасы студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды қорытынды аттестаттауды өткізу ережелері негізінде әзірленген (СМЖ №025)

Құрастырушылар:
б.ғ.к., қауым.проф. Калиманова Д.Ж.
магистр, аға оқытушы Қуанышбек И.К.

«Химия және химиялық технология» кафедра мәжілісінде ұсынылған
« _____ » _____ 202_ ж. Хаттама № _____

Кафедра меңгерушісі Ж.К. Кадашева Кадашева Ж.К.

«Жаратылыстану және ауылшаруашылық ғылымдары» факультеттің оқу-әдістемелік
кеңесімен мақұлданған « _____ » _____ 202_ ж. Хаттама № _____

ОӘК төрағасы Д.Ж. Калиманова Калиманова Д.Ж.

КЕЛІСІЛДІ
Факультет деканы Е.С. Кабиев Кабиев Е.С. « _____ » _____ 202_ ж.

ББАСАЖДҚК басшысы Ж.У. Сулейменова Сулейменова Ж.У. « 30 » 01 202_3 ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған
« 30 » 01 202_3 ж. Хаттама № 3

1. Қорытынды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

Қорытынды аттестаттаудың мақсаты білім алушылардың бакалавриаттың негізгі білім беру бағдарламаларын меңгеру нәтижелерінің 6B01507 білім беру бағыты бойынша типтік оқу бағдарламасының талаптарына сәйкестігін айқындау болып табылады.

Қорытынды аттестаттаудың міндеттері білім беру стандартында және КеАҚ Х.Досмухамедов атындағы Атырау университеттің негізгі білім беру бағдарламасында айқындалған құзыреттердің қалыптасу деңгейін тексеру болып табылады.

2. Қорытынды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер

ҚА барысында білім алушылар келесі құзыреттіліктерінің қалыптасқанын көрсетуі тиіс

2.1. Әмбебап (базалық) құзыреттіліктер (ӘҚ):

Әмбебап (базалық құзыреттілік) – маманның әмбебап, зияткерлік, коммуникативтік, эмоционалды және еріккүштік қасиеттерге (білім, дағдылар, қасиеттер мен қабілеттер) негізделген кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

– осы деңгей үшін жеткілікті дәлелді тілдік құралдармен тілдік материалды дәлелді түрде пайдаланады, қатесіз мәлімдемелердің 75% кезінде жіберілген қателерді уақтылы және дербес түзетеді(ЖҚ-1);

-лексиканың жеткілікті көлемін, грамматикалық білім жүйесін, ниет білдірудің прагматикалық құралдарын білу негізінде қарым-қатынас пен танымның белгілі бір міндеттерін шешу үшін тілдік және сөйлеу құралдарын дұрыс таңдау мен пайдалануды жүзеге асыру(ЖҚ-2);

-ақпаратты сертификаттау талаптарына сәйкес таным және қарым-қатынас жағдайларында әңгімелесушіге әсер ету құралы ретінде пайдалану(ЖҚ-3);

- заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып, мамандық бойынша жобалау қызметін жүзеге асыру (ЖҚ-4);

- Модульдің оқу пәндерін қалыптастыратын ғылымдардың барлық салаларындағы пәндік білімді (ұғымдар, идеялар, теориялар) түсіндіруге және түсіндіруге, зерттелетін пәндердің ғылыми салаларының теориялары мен идеяларының мазмұны негізінде әлеуметтік коммуникацияның әртүрлі салаларындағы жағдайлардың табиғатын түсіндіруге қабілетті (ЖҚ-5);

–Қоғамдағы, оның ішінде кәсіптік қоғамдағы жанжалды жағдайларды шешу бағдарламаларын әзірлеуге, коммуникацияның әртүрлі салаларында зерттеу жобалық қызметін жүзеге асыруға, қоғамдық құнды білімді қалыптастыруға, оны таныстыруға, әлеуметтік маңызы бар мәселелер бойынша өз пікірін дұрыс білдіруге және дәлелді түрде қорғауға қабілетті (ЖҚ-6);

2.2. Жалпыкәсіптік құзыреттер (ЖКҚ):

Жалпы кәсіби құзыреттілік-маманның кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ықпалдастырылған білім, дағдылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

– өзінің кәсіби және жеке дамуын жоспарлауға және жүзеге асыруға, ұжымда және командада жұмыс істеуге, әріптестермен, басшылықпен, клиенттермен тиімді қарым-қатынас жасауға, кәсіби саладағы болашақ қызметін жоспарлауға қабілетті(ЖКҚ-1);

– Педагогикалық, психологиялық және химия-биология ғылымдарының барлық салаларындағы пәндік білімді (ұғымдар, идеялар, теориялар) түсіндіру және түсіндіру (ЖКҚ-2);

– Кәсіби педагогикалық және психологиялық қызметтің әдіснамасы, теориясы мен практикасының негіздерін меңгеру, Алған білімдері мен дағдыларын оқыту мен тәрбиелеу процесінде практикалық міндеттерді шешу үшін қолдануға дайын болу. Мектеп психологиясының әртүрлі салаларындағы жағдайларға баға беру (ЖКҚ-3);

– Бейорганикалық және органикалық қосылыстарды синтездеу; синтездеудің, тазартудың тәжірибелік әдістерін жүргізуге қабілетті (ЖКҚ-4);

- Заттардың химиялық құрылымы негізінде бейорганикалық және органикалық заттардың қасиеттерін анықтай білу, органикалық және бейорганикалық қосылыстардың әртүрлі кластары арасындағы генетикалық байланыстарды анықтай білу; ғылыми, оқу және анықтамалық химиялық әдебиеттерді өз бетінше зерттеу және пайдалану. (ЖКҚ-5);
- Эксперименттерді әдістемелік сауатты орындауға қабілетті (ЖКҚ-6);
- алынған ақпаратты салыстыру және сыни талдау, практикалық және зертханалық биологиялық зерттеулердің нәтижелерін ұсыну(ЖКҚ-7)
- организмдердің көбеюінің биологиялық ерекшеліктерін, белгілердің тұқым қуалау заңдылықтарын, өзгергіштік түрлерін, биологияда қолданылатын заманауи әдістерді, өсімдіктердің морфологиясы мен анатомиясын атаңыз, өсімдіктер мен мүшелерге микроскопиялық, анатомиялық, морфологиялық талдау жүргізу; ЖКҚ-8);
- негізгі биологиялық процестердің негізгі буындары мен кезеңдерін (фотосинтез, пептидтер синтезі, онтогенез, онкогенез және т.б.) танудағы генетиканың интеграциялық ролін түсінеді. зертханалық биологиялық ақпаратты өңдеудің, талдаудың және синтездеудің заманауи әдістерін қолданады, ғылыми есептерді құрастыру принциптерін білетіндігін көрсетеді аурулар мен патологиялық процестерді уақтылы диагностикалау үшін жеке органдар мен жүйелердің жұмыс істеу заңдылықтарын талдауға, анатомиялық-физиологиялық негіздер туралы білімді, клиникалық-иммунологиялық тексерудің және әртүрлі жастағы топтардағы адам ағзасының функционалдық жағдайын бағалаудың негізгі әдістерін қолдануға қабілеттілігі мен дайындығы (ЖКҚ-9);
- Жалпы химия курсының жалпы теориялық идеялары негізінде нақты материалды баяндай алады; химиялық формулалар мен химиялық реакциялардың теңдеулерін құрастырады; Д. И. Менделеевтің периодтық жүйесін қолданады (топырақ кесіндісін сала білу, топырақ профилінің көкжиектерінің морфологиялық белгілерін сипаттау және топырақтың толық атауын беру; биологиялық объектілерді жасушалық ұйымдастыру принциптерін, биофизикалық және биохимиялық негіздерді, мембраналық процестерді және тіршілік әрекетінің молекулалық механизмдерін білуді көрсетеді дайындығы (ЖКҚ-10);
- Педагогикалық, психологиялық, химиялық және биологиялық түсініктерге негізделген мектепте балаларды оқыту және тәрбиелеу міндеттерін жүзеге асыруға дайындық (ЖКҚ-11);
- топырақ кесіндісін сала білу, топырақ профилінің көкжиектерінің морфологиялық белгілерін сипаттау және топырақтың толық атауын беру; биологиялық объектілерді жасушалық ұйымдастыру принциптерін, биофизикалық және биохимиялық негіздерді, мембраналық процестерді және тіршілік әрекетінің молекулалық механизмдерін білуді көрсетеді (ЖКҚ-12);

2.3. Кәсіптік құзыреттер (КҚ):

Кәсіби құзыреттілік – маманның нақты білім, білік, дағды негізінде таңдалған қызмет саласындағы кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

(Тек осы ББ бағдарланған кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес келетін кәсіби құзыреттер ғана тізімделуі керек.)

- минералды және органикалық тыңайтқыштардың түрлерін, ауыл шаруашылығы өсімдіктерінің биологиялық ерекшеліктерін және олардың қоректену жағдайларын білу; генетиканың негізгі заңдылықтар(КҚ-1);ы мен қазіргі жетістіктері, геномика, протеомика туралы негізгі түсініктерді көрсетеді

Орта және орта кәсіптік оқу орындарында химиялық пәндерді оқытуды жүзеге асыруға, сабақтар, зертханалық және практикалық сабақтар өткізуге, демонстрациялық тәжірибелер, оның ішінде "e-learning" электрондық оқыту жүйесінде дайындауға және өткізуге қабілетті (КҚ-2);

- Ғылыми зерттеулерді орындауға, зерттеу нәтижелерін талдауды және ресімдеуді жүзеге асыруға, ғылыми зерттеулердің нәтижелерін өндіріске енгізуге қабілетті (КҚ-3);

Химия мен биологияны оқытудағы оқу-тәрбие міндеттерін анықтай алады, оқушылардың жасын ескере отырып, оқу материалдарының ғылыми мазмұнын бейімдей алады, оқу іс-әрекетінің оңтайлы нысандары мен әдістерін таңдай алады; (КҚ-4);

– Құрлықтағы су объектілерінің гидрохимиясы, олардың географиялық таралу заңдылықтары және оларға тән гидрологиялық және биологиялық процестер, анықтамалық гидрохимиялық ақпаратты жинау; Судың химиялық құрамының негізгі компоненттерін аналитикалық анықтау және қарапайым гидрохимиялық есептеулерді орындау дағдылары туралы білімі бар (КҚ-5);

– Заттың металл күйі және ондағы химиялық байланыстың ерекшеліктері, металдар мен корытпалардың кристаллохимиясы, оның ішінде ақаулардың өзара әрекеттесуі, металл корытпаларының химиялық және фазалық құрамына байланысты физикалық және химиялық қасиеттері, химияның қазіргі даму кезеңіндегі физика-химиялық талдау, көп компонентті күй диаграммаларының құрылымы және оларды зерттеу әдістері туралы біледі (КҚ-6);

– Мектептегі білім беру мен оқыту жүйесінің қазіргі жай-күйіне шындық жағдайында баға бере алады, білім беруді жаңарту, оқыту мен тәрбиелеуді интеграциялау, ақпараттандыру және имиджология мәселелерімен байланысты жағдайларды шеше алады. Интеграция, білім беру мен оқытуды жаңғырту мәселелері бойынша педагогикалық түсініктер мен білімдерді дербес көрсету (КҚ-7);

– Технологиялық схемаларды синтездеу және құрастыру тәсілдерін, Химиялық өндірістердің негізгі және қосалқы жабдықтарын технологиялық және механикалық есептеу әдістерін меңгерген. (КҚ-9);

– Каталитикалық органикалық және бейорганикалық реакцияларды жүргізу үшін катализаторларды қолданады; - қышқылдық - негіздік катализ және тотығу-тотықсыздану Катализі мысалында каталитикалық реакциялардың механизмдерін сипаттау; - Катализ саласындағы іргелі және қолданбалы есептерді шешу тәсілдерін табу (КҚ-10);

— Эксперимент техникасын және жоғары молекулалық қосылыстармен жұмыс істеу тәсілдерін, реакциялар механизмі туралы түсініктерді, эксперименттік бақылауларды түсіндіру үшін полимерлердің молекулалық және супрамолекулалық құрылымын меңгерген (КҚ-11);

Химия мен биологияның негізгі мәселелері, кәсіби білімдерін қолданбалы пайдаланудың маңызды аспектілері туралы білім жүйесін біледі;

– Газдарды, газ конденсаттарын және мұнайды қайта өңдеу технологиясын есептеу мен жобалаудың, жұмыс істеп тұрған және жобаланатын мұнай өңдеу және мұнай химиясы кәсіпорындарының технологиялық процестерін оңтайландырудың, оның ішінде математикалық модельдеу әдістерін пайдаланудың негізгі қағидаттарын меңгерген (КҚ-12);

– Шикізат пен дайын өнім сапасының физикалық параметрлерін бақылаудың заманауи әдістерін, мұнай мен мұнай өнімдерін элементтік талдауды; хроматографияның, масс-спектрометрияның және хромато-масс-спектрометрияның, ультракүлгін және инфрақызыл спектроскопияның, рентгендік флуоресценцияның, ядролық магниттік резонанстың, атомдық спектрлік талдаудың негізгі принциптерін біледі (КҚ-10);

– Химия ғылымдары саласындағы білім мен түсінікті көрсете алады, осы білім мен түсінікті кәсіби деңгейде қолдана алады: ғылыми-зерттеу қызметі, орта және кәсіптік оқу орындарында оқыту (КҚ-11);

3. Қорытынды аттестаттау көлемі, құрылымы және мазмұны

Университетте қорытынды аттестаттау дипломдық жұмысты (жобаны) қорғау немесе кешенді емтиханды тапсыру түрінде өткізіледі. Қорытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредитті құрайды. ҚА ұзақтығы–6 апта.

Білім беру бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау мыналарды қамтиды:

- дипломдық жұмысты (жобаны) дайындау және қорғау;
- кешенді емтихан тапсыруға дайындық және тапсыру.

3.1 Кешенді емтихан

Кешенді емтиханның мақсаты – түлектің кәсіби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметі саласындағы практикалық мәселелерді шешуге қабілеттілігін анықтау.

Кешенді емтихан ауызша өткізіледі. Кешенді емтихан алдында білім алушыларға қорытынды аттестаттауға шығарылатын мәселелер бойынша кеңес беру жүргізіледі.

Кешенді емтихан аттестаттау комиссиясының ашық отырысында билеттер бойынша емтихан тапсыру түрінде өткізіледі. Билеттер бойынша емтихан өткізу кезінде емтихан тапсырушыға жауап беруге дайындалу үшін 1 сағат беріледі. Емтихан билетінің сұрақтарына білім алушы көпшілік алдында жауап береді. АҚ мүшелері қарастырылып отырған тақырыптар бойынша білім алушының білім тереңдігін анықтау мақсатында қосымша сұрақтар қоюға құқылы. Емтихан билетінің сұрақтарына ауызша жауап беру ұзақтығы 30 минуттан аспауы тиіс. Емтиханға жауап беруге дайындық барысында осы ҚА бағдарламасын және осы бағдарламаның көрсетілген әдебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

3.2 Кешенді емтиханға шығарылатын сұрақтары бар пәндер тізбесі

ЖАЛПЫ ЖӘНЕ БЕЙОРГАНИКАЛЫҚ ХИМИЯ ТҮСІНІК ХАТ

Жалпы және бейорганикалық химияның негізгі теориялық және эксперименттік негіздері бойынша білім жүйесін игеру. Курс материяның құрылымы, химияның маңызды заңдары мен теориялары, химиялық реакцияларды жүзеге асыру шарттары туралы қазіргі заманғы идеялардың негізін құрайды. Пән химиялық реакцияларды, жекелеген элементтер мен қосылыстардың қасиеттерін, бейорганикалық заттарды алу және зерттеу әдістерін жақсы түсінуге және зерттеуге негіз болып табылады.

Мақсаттар мен міндеттерді, химияның негізгі түсініктері мен заңдылықтарын анықтайды, маңызды химиялық қосылыстардың терминологиясы мен номенклатурасын сипаттайды; әртүрлі күйдегі атомдардың, молекулалардың және заттардың құрылымын түсіндіреді; химиялық зертханада жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау мен қауіпсіздіктің негізгі ережелерін үйренеді; химиялық реагенттерді қолданады, қарапайым зертханалық химиялық жабдықты және зертханада жұмыс істеудің негізгі әдістерін игеруге негізделген тәжірибені көрсетеді; берілген концентрация ерітінділерін дайындаумен байланысты есептерді шешеді; химиялық реакцияларды жазады. Жалпы химия курсында бейорганикалық және органикалық химия пәндері бойынша мағлұматтар қамтылған. Бейорганикалық химия – химия мамандықтары студенттерінің оқитын бірінші оқу пәні болып табылады. Болашақ орта мектеп мұғалімінің дайындығы бейорганикалық химияны меңгеру деңгейімен анықталады. Бейорганикалық химия құралы шығармашылық ойлау, студенттерде ғылыми көзқарас қалыптастыру, химияның өмірмен байланысын ашу, болашақ мұғалімді білім түрлерімен қаруландыру, белсенді педагогикалық әрекет үшін білім мен білікті қалыптастыруға көмегін тигізуі керек.

Бейорганикалық химияның теориялық негіздеріне бағдарлама бойынша мынадай тараулар кіреді: “Атом молекулалық ілім”, “Химияның негізгі ұғымдары мен заңдары”, “Бейорганикалық қосылыстардың жіктелуі мен номенклатурасы”, “Атом құрылысы”, “Периодтық заң және Д.И. Менделеевтің периодтық жүйесі”, “Химиялық үрдістердің энергетикасы мен бағыты”, “Химиялық кинетика”, “Ерітінділер”, “Электролиттік диссоциация теориясы”, “Тотығу-тотықсыздану реакциялары”.

Сол сияқты химия мамандығы студенттері үшін органикалық химияның маңызы зор. Ең алдымен ол органикалық синтез өнімдерінің кеңінен қолданылуына, техникада, тұрмыста

және медицинада жаңа органикалық материалдардың қажеттілігінің өсуіне, сонымен қатар жануарлар мен өсімдіктер организмдерінің тіршілігінде органикалық реакциялардың атқаратын роліне байланысты.

Ұсынылып отырған органикалық химия нұсқаулығында органикалық қосылыстардың негізгі кластары мен типтерін ғана емес, сонымен қатар органикалық химия теориясының негізгі қағидаларын және органикалық синтез өнеркәсібінің қазіргі жетістіктерін қамтиды.

Органикалық молекулалардың және атомдардың электрондық құрылысының теориялық негіздері, органикалық молекулалардағы электрондық эффектілер мен химиялық байланыстар түсініктері қарастырылады. Органикалық қосылыстар қасиеттерін химиялық құрылыс теориясының (А.М. Бутлеров теориясы) негізінде қарастырады.

«Жалпы және бейорганикалық химия» пәнінен мемлекеттік емтихан сұрақтары:

Атом-молекулалық ілім негіздері. Негізгі химиялық ұғымдар: атом, молекула, жай зат, химиялық қосылыс. Химиялық элемент. Атомдық және элементтік массалар. Молекулалық масса. Моль, молярлық масса, заттың молярлық концентрациясы. Авогадро заңы. Құрамы тұрақты және ауыспалы қосылыстар. Газ жүйелер. Газ заңдары. Идеал газ. Газ тұрақтысы. Менделеев-Клапейрон теңдеуі. Газдардың салыстырмалы тығыздығы.

Тотығу-тотықсыздану реакциялары. Маңызды тотықтырғыштар мен тотықсыздандырғыштар.

Алкандардың, алкендердің, алкадиендердің, алкиндердің және арендердің химиялық қасиеттеріндегі айырмашылықтар мен ұқсастықтары. Көмірсутектердің кейбір өкілдерінің биологиялық ролі.

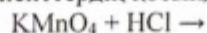
Темір (II) сульфатының 20 г 5%-тік ерітіндісіне натрий гидроксидінің 20 г 8 %-тік ерітіндісі қосылды. Түзілген тұнбаның массасын табыңдар.

S-элементтердің жалпы сипаттамасы. Мысал келтіріңіз.

Қышқылдардың, негіздердің, тұздардың қасиетін электролиттік диссоциация теориясы тұрғысынан түсіндір. Қышқылдардың және негіздердің протондық теориясы.

Этилен көмірсутектерінің химиялық қасиеттері. Қос байланысқа электрофильды қосылу реакциясының механизмі. В.И.Морковников ережесі. Этиленнің тотығуы.

Реакция теңдеуін аяқтаңыз және теңдеудің оң бөлігіндегі стехиометриялық коэффициенттердің қосындысын көрсетіңіз:

Периодтық заңның мазмұны. Д.И Менделеевтің белгісіз элементтердің қасиеттерін алдын ала болжап айтуы. Периодтық заңның қазіргі интерпретациясы.

Спирттердің классификациясы (бір-,екі- және үшатомды). Суутектік байланыс, оның спирттердің физикалық қасиеттеріне және табиғи құрылымдардың тұрақтылығына әсері. Көп атомды спирттер этиленгликоль, глицерин, осы спирттердің ерекше қасиеттері.

2 атм қысымда газдың көлемі 200 мл. Егер температурасы тұрақты болса, 700 мм сын.бағ. газдың көлемі қандай болады?

Химиялық байланыс. Химиялық байланыстар табиғаты. Химиялық байланыстар сипаттамалары-энергиясы, ұзындығы полюстілігі. Донорлы-акцепторлы әрекеттесу.

Фенолдар. Бір-,екі- және үшатомды фенолдардың маңызды өкілдері. Ароматты сақина және гидроксил топтың әсері.

Химиялық коваленттік байланыстың бағытталуы мен қанымдылығы. Иондық байланыс. Суутектік байланыс. Молекула аралық әрекеттесу.

Альдегидтер мен кетондардың классификациясы. Карбонил топтың құрылысы. Карбонил қосылыстардың химиялық қасиеттері.

Металл хлоридіндегі металдың массалық үлесі 36%. Металл эквивалентін есептеңдер.

Термодинамиканың бірінші бастамасы. Термохимия. Эндо және экзотермиялық реакциялар. Гесс заңы. Реакцияның жылу эффектілерін есептеу.

Қаныққан көмірсутектер. Гомологиялық қатары мен изомериясы. Алкандардың қасиеті.

Бос радикалдыхлорлау мен сульфохлорлану реакциялары.
Ас тұзының 50г массалық үлесі 4% ерітіндісін әзірлеу үшін қажетті тұздың және судың массасын есептеңдер.
Күкірт топшасының элементтері. Қасиеттері, қосылыстары, қолданылуы.
Ацетилен көмірсутектері. Гомологиялық қатары. Изомериясы. Алкиндердегі көміртегі атомының валенттілік жағдайы, алкиндердің құрылысы.
Реакцияға 4,5 г алюминий түскенде жұмсалатын массалық үлесі 0,2 күкірт қышқылы ерітіндісінің массасын есептеңдер.
Ерітінділер. Ерігіштік. Проценттік, мольдік, нормальдық, молярлық концентрациялар.
Қаныққан бір атомды спирттер және фенолдар. Алынуы, қолданылуы және химиялық қасиеттері.
Құрамында 32,43% натрий, 22,55% күкірт және 45,02% оттегі бар қосылыстың молекулалық формуласын жазыңдар. Қосылыстың салыстырмалы молекулалық массасы 142 –ге тең.
Ерітінділердің жалпы қасиеттері. Еріткіш және еритін зат. Ерігіштік. Қаныққан, қанықпаған, аса қаныққан, сұйытылған және концентрлі ерітінділер. Идеалды ерітінді туралы ұғым.
Тұздар гидролизі. Гидролиздену константасы мен дәрежесі.
Құрамында 3,061% сутегі, 31,36% фосфор және 65,30% оттегі бар қосылыстың формуласын табыңыздар.
Электролиттердің сулы ерітінділері. Еріген заттардың электролиттік диссоциациясы. Әлсіз және күшті электролиттер. Электролиттердің константасы және диссоциациялану дәрежесі.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі:

Құрманалиев М.Қ. Қазіргі педагогикалық технологиялар. Алматы 2011 ж. 243б. 2. Макареня А.А., Обухов В.Л. Химия әдістемесі. – М: Просвещение, 1985, 160 с. 3. Бушлова М.К. Системно-структурный подход в химии. Минск, 1984. 175 с. 4. Глинка Н.Л. Общая химия. – М.: Интеграл Пресс 2000, 728 с. 5. Лидин Р.А., Молочко В.А., Андреева Л.А. Химические свойства неорганических веществ. М.: Химия, 2000, 480 с. 6. Карапетьянц М.Х., Дракин С.И. Общая и неорганическая химия. – 4-е изд. М.: Химия, 2000, 592 с.

Қосымша:

1. Практикум по общей и неорганической химии – Алматы. Казак университет. 2001. 101 с. 2. Суворов А.В., Никольский А.Б. Общая химия – 4 изд. испр. СПб: Химиздат. 2000, 624 с. 3. Зубович И.А. Неорганическая химия. – М.: Высшая школа, 1989. 315 с. 4. Спицын В.И., Мартыненко Л.И. Неорганическая химия. Часть 1. М.: изд. МГУ. 994, 624 с. 5. Полинг Л. Общая химия. М.: Мир, 1994. 255 с. 6. Берсукер И.Б. Строение и свойства координационных соединений. М.: Химия, 1996. 185 с.

АДАМ ЖӘНЕ ЖАНУАРЛАР ФИЗИОЛОГИЯСЫ

ТҮСІНІК ХАТ

Физиология ғылымының міндеті, маңызы, атқаратын қызметі. Физиологияның түрлері. Қозудың суммациясы. Тізбектелген және кеңістік суммация. Физиология-эксперименталдық ғылым. Физиологияның зерттеу әдістері. Қозу туралы түсінік, қозу және қозғыштық, қозудың белгілері. Тітіркендіргіштер, тітіркендіргіштердің классификациясы, тітіркендіргіш күші. Қан туралы түсінік, қанның маңызы организмдегі қанның ролі, атқаратын қызметтері. Қанның тұну реакциясы. Тұну реакциясының медицинадағы практикалық маңызы. Қан плазмасы, құрамы, қасиеті. Қан плазмасының осмотық қысымы (тәжірибе-мысал арқылы түсіндіру). Қанның клеткалық элементтерінің жасакталуы. Тромбоциттер және олардың атқаратын қызметі. Тірі тканьға электр тоғының тигізетін әсері. Поляризация құбылысы, физикалық электротон. Нерв орталығы туралы түсінік. Нерв орталығының қасиеттері. Нерв талшығының іс жүзінде шаршамайтындығы.

Оны түсіндіретін мысал. Қанның гемолизі (тәжірибе-мысал арқылы түсіндіру). Толық емес және толық гемолиз. Организмдегі биоэлектрлік құбылыстар. Биоэлектрлік құбылысқа алғашқы түсінік берген- Л.Гальвани, А.Вольта, Маттеучи және олардың тәжірибелері. Биоэлектрлік процесс кезіндегі тыныштық және әсер етуші потенциал. Оларды анықтап, өлшеп жазып алу. Нерв жүйесінің филогенетикалық даму этаптары Нейрон-нерв жүйесінің структуралық және функциональдық негізі. Ультиполярлы, мультиполярлы, биполярлы және афферентті, эфферентті, аралық нейрондар. Рецептор туралы түсінік. Экстрорецептор және интерорецептор. Қан айнарудың маңызы. Қан айнарудың үлкен және кіші шеңбері. Олардың қызметі. Гален мен В.Гарвейдің көзқарастары, түсініктері. Организмдегі парабиоз құбылысы. Парабиоз құбылысын түсіндірудегі- Н.Е.Введенскийдің тәжірибесі. Парабиоздың теориялары. Организмдегі парабиоз құбылысы. Парабиоз құбылысын түсіндірудегі- Н.Е.Введенскийдің тәжірибесі. Парабиоздың теориялары. Рефлекс уақыты, анықтамасы. Рефлекс уақытының тітіркендіргіш күшіне байланыстылығы. Рефлекс ерв әрекетінің негізі. Рефлекс шығу тарихы, Р.Декарт-рефлекснің механикалық схемасын жасақтаушы. Синапстың құрылысы мен қызметі. Синапстың негізгі қасиеттері. Жұлынның адам мен бақаға зерттеу жүргізу арқылы оқушыларға оңай көрсетуге болатын рефлекстері. Орталық нерв системасының организмдегі ролі. Жұлынның құрылысы мен қызметі. Алдыңғы мидың қызметі. Төмпешік, төмпешік асты аймақ, қыртыс асты ядро. Сопакша мидың қызметі. Мишықтың қызметі. Мишықты зақымдағандағы байқалатын зардаптар. Атония, Астазия, Дизметрия және Атаксия құбылыстары. Рецепторлар және анализаторлар туралы түсінік. Рецепторлар мен анализаторлардың жіктелуі. Психикалық қызметтің физиологиялық негіздері. Жоғары жүйке әрекеті (ЖЖӘ). ЖЖӘ түрлері. Тыныс алу процесі және оның маңызы. Тыныс алу типтері-сыртқы денесінің бетімен тыныс алу, трахеялы тыныс алу типтері. Тыныс алу типтері-ішекті, желбезекті, өкпемен тыныс алу типтері. Өкпенің тыныс алу жолы. Тыныс алу жолының физиологиялық ролі. Өкпедегі газ алмасу, гемоглобиннің оттегімен реакцияға түсуі-оксигемоглобиннің жасақталуы, оксигемоглобиннің қысық сызықтық диссоциясы дегеніміз не? Атмосфералық ауаның құрамы, альвеолалық ауаның құрамы. Тыныс алу процесінің гуморальдық реттелуі. Ас қорыту физиологиясы. Ас қорыту жүйесінің жалпы сипаттамасы. Ас қорыту мүшелерінде қоректік заттардың физика-химиялық өзгерісі Асқазан-ішек жолдарының функциялары туралы жалпы түсінік. Ас қорыту түрлері. Қуыс ас қорыту. Мембраналық ас қорыту. Эндокриндік жүйенің жалпы сипаттамасы және оның гуморальді реттелудегі маңызы. Ішкі секреция бездері. Гормондардың функциялары. Стрестің нейрогуморальді-гормональді реттелуінің механизмдері. Зәр шығару мүшелері және олардың гомеостазда тұрақтандырудағы ролі. Бүйрек және зәр шығару жолдары. Несептің түзілу механизмі. Бүйрек қызметінің реттелуі. Бүйрек, олардың құрылысы және бөліп шығару функциясы. Нефрон. Нефронның құрылысы.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі:

1. Х.Қ.Сәтбаева, А.А.Өтепбергенов, Ж.Б.Нілдібаева. Адам физиология. Алматы, 2005. 292-314 б.
2. Н. Торманов, Г. Атанбаева, Қ. Бексейітова. Адам және жануарлар физиологиясы пәнінен әшекейлендірілген. Оқу құралы 2016.-240 бет
3. Жумадина Ш.М. Адам және жануарлар физиологиясы. Эверо, 2015.
4. Несіпбаев Т. Адам және жануарлар физиологиясы. Алматы, 2005. 70-84б.
5. Несіпбаев Т. Жануарлар физиологиясы. Оқулық, 1-том. Алматы, "Қайнар", 1995 ж., II-том, Алматы, "Қайнар", 1996 ж.
6. Несіпбаев Т. Жануарлар физиологиясы. Оқулық, Алматы. "Ғылым", 2005 ж.
7. Несіпбаев Т.Н., Беганлов Е.Б., Алданазаров С.С. Жануарлар физиологиясының практикумы. Оқу құралы. Алматы, 2004 ж.

8. Георгиевский В.И. Физиология с/х животных. Учебник. Москва, ВО "Агропромиздат", 1990
9. Голиков Н.А., Базанова Н.У. т.б. Физиология с/х животных. Учебник. Москва, ВО "Агропромиздат" 1991.
10. Сысоев А.А., Битюков И.П. Практикум по физиологии с/х животных. М., "Колос", 1981 г.
11. К.Шмидт Ниельсен. Физиология животных приспособление и среда, т. I—II. Москва, "Мир", 1982 г.

ПЕДАГОГИКА ТҮСІНІК ХАТ

Педагогика- жеке адамды тәрбиелеп, қалыптастыру үшін белгілі мақсатқа бағытталған жүйелі тәрбие мен білім беру туралы ғылым; тәрбиені, білім беруді және оқытуды зерттейтін теориялық және практикалық ғылымдардың жиыны. Педагогикалық профильді бағдарламалар бойынша оқылатын оқу курсы да педагогика деп аталады. Қазіргі кездегі педагогика оқу-тәрбие жұмысының мәселелерін қамтиды. Педагогика адам дамуы мен қалыптасуының мән-мағынасын зерттей отырып, арнайы ұйымдастырылған үрдіс сипатындағы тәрбиенің теориясы мен әдістерін айқындайды. Адам жөніндегі ғылымдардың, теория идеяларын біріктіріп, оларды өз теориясын дамытуда негізге алады. Сондай-ақ Педагогика таза қолданбалық қызмет атқарып, адам тәрбиесіне бағытталған практикалық іс-әрекетті, яғни қажетті ептілік, дағды, қабілеттер жүйесін қамтиды. Білім берудің мақсатын, міндетін, мазмұнын, қағидалары мен әдістерін оқытудың дидакт. теориясын, адамды тәрбиелеу мен жетілдіру жолдарын тәрбие теориясы, оқыту мен тәрбие әдістерін іске асырудың жолдарын педагогика әдістемесі қарастырады.

«Педагогика» пәнінен мемлекеттік емтихан сұрақтары:

Оқыту процесінің біртұтас құрлымындағы тәрбие.

Педагогиканың ғылым ретінде жалпы негіздері.

Оқытуда практикада қолданудың формалары мен құралдары.

Тәрбиенің теориялық және методикалық негіздері.

Тәрбие жұмысының әртүрлі формалары ұйымдастыру мен өткізудің методикасы.

Отбасылық тәрбие оның ерекшеліктері.

Жанартылған білім беру мазмұны жағдайында әртүрлі жалпы білім беретін мекемелердегі (шағын комплектілі мектеп, білім берудің арнаулы ұйымдары және т.б) оқыту ерекшеліктері.

Дене тәрбиесі.

Білім беру мазмұны.

Біртұтас педагогикалық процесс /үрдіс/.

Оқыту технологиясы.

Еңбекке оқытумен тәрбиелеудің дәстүрлері.

Оқытудың заңдылықтары мен принциптері.

Педагог-тәрбиеші қызметінің жүйесі.

Педагогикалық қызметке жалпы сипаттама.

Халық (этно) педагогикасының негіздері.

Қазақстан Республикасы білім беру жүйесінің қазіргі жағдайы және даму тенденциялары (үдерістері)

Оқу ақпаратын өз бетімен іздеу, қайта өңдеу, жүйелеу және сақтау – өз бетімен білім алуға ең басты процесс /үдеріс/

Білім беру – қоғамдық құбылыс және педагогикалық процесс (үдеріс)

Жеке тұлғаны ұжымда тәрбиелеу.

Тәрбие заңдылықтары мен принциптері

Тәрбие беру методикада (әдістері)

Тәрбиелеу құралдары мен формалары.

Класс жетекші қызметінің негізгі бағыттары мен функциялары (қызметтері)
Білім беру жүйесін басқарудың негіздері.

Мемлекеттік тәрбие жұмысын жүргізуді жоспарлау.

Кластан тыс және мектептен тыс жүргізілетін тәрбие жұмыстары.

Қазіргі кезеңде тәрбие берудің ерекшеліктері.

Тәрбие процесінің мазмұны.

Тәрбие технологиясы – тәрбие жұмысындағы басты элемент.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі:

1. Педагогика: дәрістер курсы, Алматы «Print-S», Алматы, 2005.-364с.
2. Қоянбаев Ж.Б., Қоянбаев Р.М. Педагогика. Алматы, 1998.
3. Жалпы педагогика. Бабаев С.Б., Оңалбек Ж.К. «Заң әдебиеті». Алматы, 2006. -228б.
4. Сағындықұлы Е. Педагогика. Дәрістер курсы. Алматы, 1999.
5. Баймолдаев Т.М. Білім беру жүйесін басқарудың әдіснамалық негізі: Білім беру ұйымдарының басшыларына және білім жүйесі қызметкерлеріне арналған. Монография. /Т.М.Баймолдаев. - Алматы, 2013. - 356 бет.
6. Сейталиев К.Б. Педагогика тарихы - Атырау, 2007.-336 б.
7. Педагогика тарихы. Оқулық: ҚазМемҚызПУ-Алматы, 2009.- 398 б.
8. Әбиев Ж. Педагогика тарихы: Оқу құралы. - Алматы: Дарын, - 2006. - 480 бет.
9. Әлемдік Педагогикалық Ой-сана. 10-томдық. 1-2 том -Алматы, 2009.- 400 б.
10. Кошербаева А.Н. История педагогической мысли в эпоху Центрально-Азиатского Ренессанса (X-XIV вв.).-Алматы, 2010.-200 с.

Қосымша әдебиеттер

1. Әбенбаев С. Тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі. Алматы, 2004.
2. Майгаранова Ш., Иманбаева С.Т. Мектептегі тәрбие теориясы мен әдістемесі. Оқу-әдістемелік құрал. - Алматы. - 2009, - 260 бет.
3. Тажбаева С.Г. Мектептегі тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі. Алматы, 2013.
4. Садықов Т.С. и др. О разработке ведущих идей в профессиональной подготовке будущего специалиста // Вестник АГУ им. Абая. №5(5), 2001. - С. 21-25.
5. Классному руководителю //Под ред. М.И.Рожкова. -М.,1999.-с.63-100.
6. Әбенбаев С. Сынып жетекшісі. -А., 2004.
7. Тажбаева С.Г. Подготовка будущего учителя к технологии воспитательного процесса в школе. - А., 2004. -226с.
8. Рожков М.И., Байбородова Л.В. Организация воспитательного процесса в школе. -М., 2000.
9. Методика воспитательной работы: уч. пособие для студ. высш. уч. заведений // Л.А. Байкова, др. Под ред. В.А. Сластенина. - М., 2005.
10. Педагогическое мастерство и педагогические технологии//Под ред. Л.К.Гербенкиной, Л.А.Байкова -М., 2000.

3.3 Кешенді емтиханда пайдалануға рұқсат етілген әдебиеттер тізімі (бар болса)

3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар

Қорытынды аттестаттауға жұмыс және жеке оқу жоспары мен жұмыс оқу бағдарламаларының талаптарына сәйкес білім беру процесін толық аяқтаған студенттер жіберіледі. Білім беру процесінің аяқталуының негізгі критерийі студенттердің жоғары білім беру мамандықтарының МЖМБС талаптарына сәйкес оқытудың теориялық курсы мен кәсіптік практиканың қажетті көлемін игеруі болып табылады.

Кешенді емтихан-бұл бір уақытта бірнеше байланысты пәндер бойынша білімді тексеру. Оның мақсаты-оқушылардың жақын ғылымдарды қаншалықты тұтас қабылдайтынын анықтау. Оған 3-тен аспайтын заттар кіреді.

Сынақтан бір ай бұрын билеттерге арналған сұрақтар мен тапсырмалардың тізімі жасалады. Әрине, студенттерге олардың толық мазмұны ашылмайды. Бірақ кешенді емтиханнан екі апта бұрын оларға зерттелген материалды қайталау үшін сұрақтар қойылады. Оқушыларға әр пән бойынша дайындыққа қатысты ұсыныстар оқу жоспарына сәйкес өткізілетін консультацияларда айтылады.

Емтиханды ауызша нысанда тапсыру кезінде үй-жайға бір мезгілде 5-тен аспайтын емтихан алушы жіберіледі. Алдымен жауап бергісі келетін студентке дайындық үшін 20-30 минут беріледі. Таңдалған билет бойынша жауап беру қиын болған жағдайда, оқушы басқасын шығаруға құқылы. Оған дайындық уақыты ұзартылады, бірақ емтихан бағасы бір ұпайға төмендейді. Жауап беру кезінде қателіктер жіберген студентке емтихан алушы қосымша немесе нақтылау сұрақтарын қоя алады. Ұялы телефонды және басқа ақпарат құралдарын өзіңізбен бірге алып жүрудің қажеті жоқ. Кешенді емтихан нәтижелері бойынша көптеген оқу орындарында бір жалпы баға қойылады. Ол оған енгізілген барлық пәндер бойынша бағалау болып саналады және тиісті ведомостарға енгізіледі. Жалпы, кешенді емтихан өткізу бірден бірнеше міндеттерді шешеді. Бір жағынан, бұл аралық аттестаттау сағаттарының санын шектеуге мүмкіндік береді, ал екінші жағынан, зерттелетін пәндерді қабылдаудың тұтастығын тексеруге мүмкіндік береді.

Оң бағаны арттыру мақсатында қорытынды емтиханды қайта тапсыруға және дипломдық жұмысты (жобаны) қорғауға жол берілмейді. "Қанағаттанарлықсыз" деген баға алған тұлғаларға қорытынды емтихандарды қайта тапсыруға және/немесе диплом жұмысын қайта қорғауға қорытынды аттестаттаудың осы кезеңінде рұқсат етілмейді.

3.5 Мемлекеттік емтихан тапсыру нәтижелерін бағалау критерийлері

Қорытынды емтихан нәтижелері білім алушылардың білімін бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесі бойынша бағаланады. Емтихан өткізу кезінде қорытынды аттестаттаудың әрбір мүшесі емтихан парағын толтырады. Бұл парақта әр студенттің жауабының басталу және аяқталу уақыты, билет сұрақтарына және қосымша сұрақтарға жауаптардың дұрыстығы мен толықтығы көрсетілген. Сондай-ақ, емтихан алушылар қол қоятын баға қойылады. Емтихан билетінің әрбір сұрағы үшін 100 балдық шкала бойынша баға қойылады. 3 сұрақтан тұратын емтихан билеті кезінде қорытынды бағаны есептеу үшін әр жауап үшін бағаны қорытындылап, 3-ке бөлу керек.

Оқушылардың білімі, дағдылары мен дағдылары келесі жүйе бойынша бағаланады:

Бағалау			
Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық баламасы	Пайыздық мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95 – 100	Өте жақсы
A-	3,67	90 – 94	
B+	3,33	85 – 89	
B	3,0	80 – 84	Жақсы
B-	2,67	75 – 79	
C+	2,33	70 – 74	
C	2,0	65 – 69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60 – 64	
D+	1,33	55 – 59	
D	1,0	50 – 54	
FX	0,5	25 – 49	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-24	

Баллы		Бағалау критерийлері
A	95- 100	Тақырып, зерттелетін мәселе бойынша терең және толық білімді көрсету; қарастырылып отырған ұғымдардың, құбылыстар мен заңдылықтардың мәнін толық түсіну. Зерттелген материал негізінде толық және дұрыс жауап

		кұра білу; Негізгі ережелерді бөліп көрсету, нақты мысалдармен, фактілермен жауапты өз бетінше қолдау; талдау жасау, қорытындыларды қорытындылау дербес дәлелденген. Пәнаралық (бұрын алған білімдерінің негізінде) және пәнішілік байланыстарды орната білу.
A-	90- 94	Мәселенің тұжырымдамасында қарастырылған мәселе нақты тұжырымдалған. Жауаптың мазмұны бағдарлама талаптарына сәйкес жеткілікті түрде толық баяндалған. Жауаптың мазмұны дәйекті түрде берілген. Маңызды нақты қателіктер жоқ. Қорытындылар сенімді және бай нақты материалға сүйенеді. Бірақ мәселе ұсынған тақырыптан тек 1-2 шамалы ауытқулар бар; 1-2 маңызды емес нақты қателіктер, сондай-ақ сәйкестік критерийлерінде көрсетілген талаптарды бұзатын басқа типтегі елеусіз қателіктер
B+	85- 89	Тақырып бойынша негізгі бағдарламалық материалды білу. Толық және дұрыс жауап; зерттелген материалды көбейту кезіндегі кішігірім қателіктер мен кемшіліктер, ғылыми терминдерді қолданудағы немесе тұжырымдар мен жалпылаудағы түсініктердің анықтамалары, дәлсіздіктер; материал белгілі бір логикалық ретпен баяндалады. Бірақ бұл ретте бір өрескел қателік немесе екіден көп емес кемшіліктер жіберіледі және студент оларды талап еткенде немесе оқытушының аздаған көмегі арқылы өзбетінше түзете алады; негізінен оқу материалын меңгерген; нақты мысалдар мен жауапты растайды.
B	80- 84	Зерттелген материалдағы негізгі ережелерді өзбетінше бөліп көрсете білу; фактілер мен мысалдар негізінде жалпылау, қорытынды жасау, ішкі байланыстар орнату. Алған білімдерін тәжірибеде қолдану, ғылыми терминдерді қолдану. Бірақ анықтамалық әдебиеттермен, оқулықтармен, бастапқы дереккөздермен жұмыс істеу дағдысы жеткіліксіз (дұрыс бағдарланған, бірақ баяу жұмыс істейді). Презентацияда өрескел қателіктер жібереді.
B-	75- 79	Кейбір маңызды фактілер назардан тыс қалады, бірақ тұжырымдар дұрыс; фактілер әрқашан сәйкес келмейді және бөлік мәселеге қатысты емес; негізгі мәселе ерекшеленеді, бірақ әрқашан терең түсінілмейді; барлық сұрақтар сәтті бола бермейді; барлық қарама-қайшылықтар ерекшеленбейді.
C+	70- 74	Жауапта тақырыптан айтарлықтай ауытқулар бар. Мәселеде қарастырылған мәселені талдау фрагментті, толық емес.
C	65- 69	Студент тек кейбір жағдайларда зерттелетін позицияның жалпы проблемалармен байланысын көрсетті; ұсынылған сұраққа жауап беру үшін маңызды негізгі ұғымдарды білу және оларды жауап беру процесінде қолдана білу.
C-	60- 64	Себеп-салдарлық байланыстардың ішінара бұзылуы; кішігірім логикалық дәлсіздіктер, бір қатар негізгі фактілердегі қателіктер және барлық дерлік мәліметтер; мәліметтер келтірілген, бірақ талданбаған; фактілер әрқашан пікірлерден бөлінбейді, бірақ студент олардың арасындағы айырмашылықты түсінеді.
D+	55- 59	Көптеген маңызды фактілер жоқ, қорытындылар жасалмайды; фактілер қарастырылып отырған мәселеге сәйкес келмейді, оларды салыстыру жоқ; негізгі мәселені бөлектей алмау (тіпті қате); көптеген нақты қателіктер бар. Студенттің жауабында талданатын мәселенің іргелі және іргелі мәселелер мен байланысы туралы түсінік жоқ;
D	50- 54	Қойылған мәселелер шегінде бағдарламалық материалдың маңызды және негізгі бөлігін түсінбеу және білмеу, оларды нақты мәселелерді шешуге қолдану мүмкіндігі емес. Жауап беру кезінде өрескел қателіктер жіберілді, оны студент тіпті жетекші сұрақтардың көмегімен түзете алмайды.

Fx	25-49	Материалдың негізгі мазмұны игерілмеген немесе ашылмаған; қорытындылар мен жалпылаудың болмауы. Студенттің жауабындағы өрескел қателіктер.
F	1-24	Жауапты ұсыну процесінде тақырыптан және зерттелетін бағдарламадан айтарлықтай ауытқу. Жауап беруден бас тарту.

4. Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері

Мүгедектер қатарындағы білім алушылар үшін қорытынды аттестаттауды университет олардың психофизикалық даму ерекшеліктерін, олардың жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын (бұдан әрі - жеке ерекшеліктері) ескере отырып жүргізеді.

Қорытынды аттестаттауды өткізу кезінде мынадай жалпы талаптардың сақталуы қамтамасыз етіледі: - егер бұл қорытынды аттестаттаудан өту кезінде білім алушылар үшін қиындықтар туғызбаса, денсаулық мүмкіндіктері шектеулі білім алушылармен бірлесіп, бір аудиторияда мүгедектер үшін қорытынды аттестаттауды өткізу;

- мүгедек білім алушыларға олардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық көмек көрсететін ассистенттің (ассистенттердің) аудиторияда болуы (жұмыс орнын алу, жүріп-тұру, тапсырманы оқу және ресімдеу, емтихан комиссиясының мүшелерімен қарым-қатынас жасау);

- мүгедек білім алушыларға қорытынды аттестаттаудан өту кезінде олардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық құралдарды пайдалану;

- мүгедек білім алушылардың аудиторияға, дәретханаға және басқа да үй-жайларға кедергісіз кіру мүмкіндігін, сондай-ақ олардың көрсетілген үй-жайларда болу мүмкіндігін қамтамасыз ету (пандустардың, тұтқалардың, кеңейтілген есік ойықтарының, лифттердің болуы, лифтілер болмаған кезде аудитория бірінші қабатта орналасуы, арнайы креслолар мен басқа да құрылғылардың болуы).

Қорытынды аттестаттауды өткізу мәселелері бойынша университеттің барлық жергілікті нормативтік актілері мүгедек білім алушылардың назарына олар үшін қолжетімді нысанда жеткізіледі. Мүгедек білім алушының жазбаша өтініші бойынша мүгедек білім алушының аттестаттау сынағын тапсыру ұзақтығы оны тапсырудың белгіленген ұзақтығына қатысты ұлғайтылуы мүмкін:

- жазбаша нысанда өткізілетін емтиханды тапсыру ұзақтығы-90 минуттан аспайды;

- білім алушыны ауызша өткізілетін қорытынды емтиханға жауапқа даярлау ұзақтығы-20 минуттан аспайды;

- бітіру біліктілік жұмысын қорғау кезінде білім алушының сөз сөйлеу ұзақтығы-15 минуттан аспайды.

Мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне байланысты Университет аттестаттау сынағын өткізу кезінде келесі талаптардың орындалуын қамтамасыз етеді:

соқырлар үшін:

- қорытынды аттестаттау сынағын тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар бедерлі-нүктелі Брайль шрифтімен немесе соқырларға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютердің көмегімен қолжетімді электрондық құжат түрінде ресімделеді не ассистент оқиды;

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар қағазда Брайль рельефті нүктелі қаріппен немесе соқырларға арналған арнайы бағдарламалық жасақтамасы бар компьютерде орындайды немесе ассистентке нұсқау береді;

- қажет болған жағдайда білім алушыларға бедерлі-нүктелі Брайль шрифтімен жазуға арналған жазу керек-жарақтары мен қағаздар жиынтығы, соқырларға арналған арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютер беріледі;

нашар көретіндер үшін:

- қорытынды аттестаттау сынағын тапсыру үшін тапсырмалар мен өзге де материалдар үлкейтілген қаріппен ресімделеді;

- кем дегенде 300 люкс жеке біркелкі жарықтандыру қамтамасыз етіледі;

- қажет болған жағдайда білім алушыларға үлкейту құрылғысы беріледі, білім алушыларда бар үлкейту құрылғыларын пайдалануға жол беріледі;

саңырау және нашар еститіндер үшін, сөйлеу қабілеті ауыр:

- ұжымдық пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратураның болуы қамтамасыз етіледі, қажет болған жағдайда білім алушыларға жеке пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратура беріледі;

- олардың қалауы бойынша қорытынды аттестаттау сынақтары жазбаша нысанда өткізіледі;

тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдар үшін (жоғарғы аяқ-қолдардың қозғалыс функциялары ауыр бұзылған немесе жоғарғы аяқ-қолдары жоқ):

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар мамандандырылған бағдарламалық жасақтамасы бар компьютерде орындайды немесе ассистентке нұсқау береді;

- олардың қалауы бойынша қорытынды аттестаттау сынақтары ауызша нысанда өткізіледі.

Білім алушы мүгедек қорытынды аттестаттауды өткізу басталғанға дейін 3 айдан кешіктірмей оның психофизикалық даму ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын көрсете отырып, қорытынды аттестациялық сынақтарды өткізу кезінде оған арнайы жағдайлар жасау қажеттілігі туралы жазбаша өтініш береді. Өтінішке білім алушының жеке ерекшеліктерінің бар екендігін растайтын құжаттар (университетте көрсетілген құжаттар болмаған жағдайда) қоса беріледі. Өтініште білім алушы ассистенттің қорытынды аттестаттау сынағына қатысу қажеттілігін (қажеттіліктің жоқтығын), белгіленген ұзақтыққа (әрбір қорытынды аттестаттау сынағы үшін) қатысты және қорытынды аттестаттау сынағын тапсыру ұзақтығын ұлғайту қажеттілігін (қажеттіліктің жоқтығын) көрсетеді.